

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Igora Belka a z členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: **R.**, bytom H., proti odporkyňi: **Sociálna poisťovňa, ústredie**, Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8, o invalidný dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sd/82/2009-28 zo dňa 19.10.2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sd/82/2009-28 zo dňa 19.10.2009 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľke sa náhrada trov konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozsudku potvrdil rozhodnutie č. X. zo dňa 24.3.2009, ktorým odporkyňa podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon) zamietla

žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok s odôvodnením, že nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok podľa § 72 ods. 1 písm. e/ zákona.

Krajský súd tak rozhodol po tom, čo dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne je vecne správne. Poukázal na to, že v konaní bolo preukázané, že u navrhovateľky ide o vrodenu ľahkú mentálnu retardáciu, pre ktorú ju však bolo možné uznať invalidnou až od 1.8.2004. Konštatoval, že navrhovateľka v rozhodnom období 1.8.1994 do 31.7.2004 nezískala potrebnú dobu poistenia – t. j. 5 rokov, preto nesplnila podmienku pre priznanie invalidného dôchodku. Uviedol, že v období od 1.8.1994 do 27.5.2002 navrhovateľka nepracovala, ani nebola evidovaná na úrade. V období od 28.5.2002 do 22.2.2006 síce už na úrade práce evidovaná bola, no vzhľadom na zmenu právnej úpravy od 1.1.2001 jej toto obdobie nebolo možné hodnotiť, lebo nepoberala podporu v nezamestnanosti. Ako náhradnú dobu nebolo možné uznať dobu starostlivosti o jej deti, nakoľko s poukazom na § 9 ods. 1 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. bolo možné náhradnú dobu započítať len vtedy, ak zamestnanie trvalo aspoň rok, no navrhovateľka nikdy nepracovala a nebola ani samostatne zárobkovo činnou osobou. Súd poukázal na právnu úpravu účinnú od 1.8.2006, v zmysle ktorej splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania sa nevyžaduje pre hodnotenie náhradnej doby ako doby dôchodkového poistenia, no vzhľadom na to, že navrhovateľka bola uznaná za invalidnú od 1.8.2004, táto právna úprava sa na ňu nevzťahuje. Ďalej uviedol, že navrhovateľka žiadala invalidný dôchodok priznať od 31.10.2005, teda 3 roky spätne od spísania žiadosti, čo bolo 31.10.2008. V konaní bolo ustálené, že u navrhovateľky ide o vrodenu poruchu – ľahkú mentálnu retardáciu a dátum vzniku invalidity bol stanovený na 1.8.2004, pretože do tohto dátumu pre uvedené zdravotné postihnutie nebolo možné invaliditu uznať. Krajský súd odporkyni vytkol nesprávne označenie ustanovenie zákona vzťahujúce sa na navrhovateľku, keďže tejto sa vzhľadom na to, že ku dňu vzniku invalidity dosiahla vek 29 rokov, týka ustanovenie § 72 ods. 1 písm. f/ zákona; zároveň však konštatoval, že toto pochybenie nespôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, pretože navrhovateľka preukázateľne nezískala žiadnu dobu dôchodkového poistenia.

Proti rozsudku podala navrhovateľka včas odvolanie s tým, že bola trikrát uznaná invalidnou s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 60%, no dôchodok jej

nebol priznaný, hoci má chorobu prítomnú od narodenia. Namietala, že od 29.11.1991 do 27.5.2002 bola na materskej, od 28.5.2002 do 22.2.2006 bola evidovaná a od 23.2.2006 je znovu na materskej. Žiadala, aby bola posúdená od augusta 2006 a tvrdila, že stav sa jej stále zhoršuje.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky navrhla rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny, pretože navrhovateľka ku dňu vzniku invalidity 1.8.2004 nesplnila podmienku získania potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia, t. j. 5 rokov a preto nemá nárok na invalidný dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

Podľa § 70 zákona podmienky nároku na invalidný dôchodok stanovuje zákon v ustanovení § 70 a nasl., podľa ktorých poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok (ods. 1).

Fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku. Nárok na invalidný dôchodok má aj fyzická osoba, ktorá sa stala invalidnou počas doktorandského štúdia v dennej forme, nedovŕšila 26 rokov veku a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt (ods. 2).

Podľa § 71 zákona je poistenec invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (ods. 1).

Podľa § 72 zákona počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku

- a) do 20 rokov je menej ako jeden rok,
- b) nad 20 rokov do 22 rokov je najmenej jeden rok,
- c) nad 22 rokov do 24 rokov je najmenej dva roky,
- d) nad 24 rokov do 26 rokov je najmenej tri roky,
- e) nad 26 rokov do 28 rokov je najmenej štyri roky,
- f) nad 28 rokov je najmenej päť rokov (ods. 1).

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, a ak ide o poistenca vo veku nad 28 rokov, z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity (ods. 2).

Poistencovi, ktorý sa stal invalidný v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania a fyzickej osobe, ktorá sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom, sa podmienka počtu rokov dôchodkového poistenia uvedená v odseku 1 považuje za splnenú (ods. 3).

Z pripojeného spisového materiálu odvolací súd zistil, že navrhovateľka požiadala dňa 31.10.2008 o invalidný dôchodok s tým, že ho žiadala priznať 3 roky spätne, teda od 31.10.2005.

Zdravotný stav navrhovateľky bol posudzovaný posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky v Leviciach, dňa 5.3.2009, podľa záveru ktorého je navrhovateľka invalidná, pretože miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 60%, pri rozhodujúcom zdravotnom postihnutí – ľahká mentálna retardácia (kap. V, pol. 6, písm. a/ prílohy č. 4 zákona). Deň vzniku invalidity bol stanovený na 1.8.2004.

Odporkyňa rozhodnutím zo dňa 24.3.2009 zamietla podľa § 70 ods. 1 zákona žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok s odôvodnením, že navrhovateľka do 1.8.2004 nezískala potrebný počet rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. e/ zákona a preto nie sú splnené podmienky nároku na invalidný dôchodok.

Po podaní opravného prostriedku navrhovateľkou bol jej zdravotný stav opätovne posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne – pobočky v Leviciach dňa 2.6.2009 a posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne – ústredia so sídlom v Nitre dňa 14.7.2009 s totožným záverom o tom, že navrhovateľka je invalidná od 1.8.2004, lebo miera poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 60% pri rozhodujúcom zdravotnom postihnutí – ľahká mentálna retardácia - podľa kap. V, pol. 6, písm. a/ prílohy č. 4 zákona. Z posudku zo dňa 14.7.2009 vyplýva, že invaliditu nemožno uznať skôr ako od 1.8.2004, pretože pred týmto dátumom nebolo možné pre ľahkú mentálnu retardáciu priznať invaliditu.

V konaní o opravnom prostriedku navrhovateľky uložil krajský súd odporkyňi doplniť svoj posudok zo dňa 14.7.2009 tak, aby bolo zrejmé, či zdravotný stav navrhovateľky neodôvodňuje už skoršie uznanie vzniku invalidity s ohľadom na to, že podľa záverov posudkových lekárov zo dňa 5.3.2009 a 2.6.2009 je u navrhovateľky choroba prítomná od narodenia. Krajský súd zároveň odporkyňu vyzval vyjadriť sa k psychologickému nálezu zo dňa 26.8.2008, v ktorom psychológ hodnotil ochorenie ako mentálnu retardáciu stredne ťažkého stupňa a psychiatrické vyšetrenie zo dňa 6.10.2008 poukazovalo práve na tento nález, rovnako podľa psychologického nálezu zo dňa 26.2.2009 možno niektoré schopnosti navrhovateľky hodnotiť v pásme ľahkej, strednej a ťažkej debility.

Na základe tejto výzvy súdu posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne – ústredia so sídlom v Nitre v doplniacom posudku zo dňa 24.9.2009 uviedol, že stupeň mentálnej retardácie navrhovateľky bol preukázaný psychiatrickým vyšetrením MUDr. K., primárkou PO Nové Zámky, ktorá konštatovala, účelovú patologickú motiváciu správania sa a úroveň mentálnej poruchy len ľahkého stupňa. Psychologické vyšetrenie zo dňa 26.8.2008, v ktorom sa uvádzala stredná mentálna retardácia s IQ 46, nepovažoval za validné a hodnoverné vzhľadom na iné charakteristiky prítomné u navrhovateľky. Vo vyšetrení zo dňa 6.8.2009 psychiater iba poukázal na vyšetrenie zo dňa 26.8.2008, avšak pri objektívnom náleze takúto závažnú poruchu nezistil. Ďalej konštatoval, že navrhovateľka síce na uvedenú poruchu trpí od narodenia, no keďže ide o ľahkú mentálnu retardáciu, pre túto diagnózu bolo možné uznať invaliditu až od 1.8.2004.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu bolo takto jednoznačne ustálené, že u navrhovateľky ide o ľahkú mentálnu retardáciu a hoci je to porucha vrodená, teda prítomná od narodenia, nemožno u nej invaliditu uznať skôr ako od 1.8.2004, kedy bol novelizáciou zákona zmenený rozsah percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a to ku pol. č. 6, písm. a/ kapitoly V z dovtedy uvedeného rozsahu 20 – 30% na 40 – 60%. Preto odporkyňa postupovala správne, keď v prípade navrhovateľky skúmala splnenie ďalšej podmienky pre vznik nároku na invalidný dôchodok a to podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 zákona, keďže u navrhovateľky nebolo možné uplatniť ustanovenie § 72 ods. 3 zákona.

Odporkyňa mala v konaní za preukázané, že navrhovateľka v rozhodnom období, ktorým je 10 rokov pred vznikom invalidity, nedosiahla ani jeden deň dôchodkového poistenia, no podľa § 72 ods. 1 písm. f/ zákona by pre vznik nároku na invalidný dôchodok musela získať aspoň 5 rokov dôchodkového poistenia z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity.

Odvolací súd zhodne so záverom krajského súdu videl pochybenie odporkyne v tom, keď v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia nesprávne uviedla ustanovenie § 72 ods. 1 písm. e/ zákona, namiesto § 72 ods. 1 písm. f/ zákona, pretože navrhovateľka, narodená 16.1.1975, mala ku dňu vzniku invalidity už 29 rokov. Aj podľa názoru odvolacieho súdu však nejde o pochybenie v rozsahu spôsobujúcom nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, ktoré by bolo dôvodom pre jeho zrušenie.

Z postupu krajského súdu je zrejmé, že dôsledne skúmal, či závery podaných posudkov majú podklad v lekárskejších nálezoch a vyšetreniach všetkých zdravotných problémov, ktoré navrhovateľka udávala, najmä tých, ktoré sú z objektívneho hľadiska spôsobilé znižovať jej pracovný potenciál. Za týmto účelom uložil odporkyňi vypracovať doplňujúce posudky na odstránenie rozporu, ktorý videl v rôznych diagnostických záveroch (ľahká alebo stredne ťažká mentálna retardácia). Rovnako dôkladne skúmal splnenie podmienky potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia, keď mal za preukázané, že navrhovateľka v rozhodnom období nezískala žiadnu dobu poistenia pre účely nároku na invalidný dôchodok. Nepochybil preto, ak na základe výsledkov vykonaného dokazovania považoval rozhodnutie odporkyne za správne a odvolaniu navrhovateľky nevyhovel. Navrhovateľka nepredložila ani v odvolacom

konaní žiaden dôkaz, ktorý by tento záver spochybňoval, alebo ktorý by nasvedčoval inému záveru, ako bol ustálený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými aj právnymi závermi krajského súdu, že z doteraz vykonaného dokazovania možno bez akýchkoľvek pochybností dospieť k záveru, že pre vznik nároku na invalidný dôchodok nebola u navrhovateľky splnená jedna z obligatórnych kumulatívnych podmienok stanovených zákonom a preto krajský súd nepochybil, keď rozhodnutie odporkyne napadnutým rozsudkom potvrdil.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 219 ods. 2 OSP ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 OSP tak, že ich náhradu navrhovateľke nepriznal, pretože v odvolacom konaní nebola úspešná.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. septembra 2010

JUDr. Igor Belko, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Lubica Kavivanovová

